

en múltiples aspectes divergent dels plantejaments dels dominicans —dels quals, per cert, no s'engué de criticar el mètode quan ho va creure convenient. Sens dubte, la divergència més evident entre els dos sistemes és l'actitud adoptada respecte de les autoritats. En diverses obres Llull defensa que se n'ha de prescindir, ja que els infidels no les accepten; l'únic mitjà per convèncer-los, doncs, és argumentar a partir de la raó.

En «Art i estratègia en les disputes nord-africanes de Ramon Llull», Joan Santanach va exposar el mètode de persuasió emprat per Llull, basat en les seves famoses raons necessàries, per mitjà del qual aspirava a demostrar la superioritat de la fe cristiana. Llull el va posar en pràctica, en el seu vessant missional, sobretot en les disputes que va mantenir amb savis musulmans en els tres viatges que va dur a terme al nord d'Àfrica: dos a Tunis, els anys 1293 i 1314-1315, i un a Bugia (Algèria), el 1307. Les notícies que ell mateix en dona en les seves obres i els textos que va escriure durant les estades africanes ens permeten fer-nos una idea de com degueren desenvolupar-se, i de les estratègies que el beat hi va adoptar.

Finalment, Miquela Sacarès, a «Prèdiques, disputes i controvèrsies. Les iconografies de Ramon Llull al nord d'Àfrica», va resseguir el repertori iconogràfic existent al voltant de les estades missionals del beat, des de les miniatures del *Breviculum* fins a les obres realitzades al segle xx. Hi destaquen quatre temes bàsics: les prèdiques, les disputes amb musulmans, l'empresonament i la lapidació.

La primera jornada de les dues del col·loqui es va tancar amb un concert de Lídia Pujol, acompanyada pel guitarrista Pau Figueres, a la capella de la UB, en què va interpretar diverses peces musicals i cançons cristianes, musulmanes i sefardites dels segles XIII i XIV.

Joan SANTANACH
Universitat de Barcelona

Acte d'homenatge al professor Sebastià Bonet (Barcelona, 14 de maig del 2013). —El dia 14 de maig del 2013 va tenir lloc a l'Aula Capella de l'Edifici Històric de la Universitat de Barcelona l'acte d'homenatge que, amb motiu de la seva jubilació, el Departament de Filologia Catalana i la Facultat de Filologia de l'esmentada universitat va retre al professor Sebastià Bonet Espriu. Just abans de l'inici de l'acte els assistents en van rebre el programa, que incloïa, amb les solucions, el crucigrama que Pau Vidal havia preparat per a l'ocasió, i que molta gent devia haver mirat de resoldre el mateix dia a la pàgina d'*El País* sense saber a què venien a tomb algunes de les definicions i mots que hi apareixien (ara ja sabem que la *sintaxi* és «la part de la lingüística que estudia per què els veïns no troben transport públic», i que qui estigui *bonet* el que ha de fer és «escotar el de San Pedro»). Modèlicament ideat, virtut de què cal fer-ne responsable la comissió organitzadora, integrada per les professores Montserrat Adam, Josefina Carrera, Neus Nogué i Eulàlia Salvat, en l'acte es van alternar moments d'índole pròpiament acadèmica (a càrrec d'especialistes en les àrees d'estudi de Bonet) i moments d'índole més aviat artística i/o lúdica (a càrrec d'estudiants), de manera que l'austeritat i la densitat dels primers era tot seguit equilibrada amb la lleugeresa (no frivolidat) dels segons, els uns i els altres amarats de sentiment i emoció quasi sempre continguda.

Va obrir (i tancar) l'acte el degà de la Facultat de Filologia, el Dr. Adolfo Sotelo, i tot seguit prengué la paraula el director del Departament, Albert Soler, que glossà l'actitud vital de l'homenatjat i en dibuixà el perfil humà i intel·lectual. La imatge que Soler va donar de Bonet és la d'un home extremament curiós i sempre disposat a arribar a noves comprensions de la realitat (i a fruitar-ne i a compartir aquest gaudi), atent, obert i bonhomí, enjogassat i irònic, discret, i també persistent i combatiu.

En una línia similar a la de Soler, i en nom de la comissió organitzadora de l'acte, la professora Neus Nogué també va destacar les qualitats humanes de Bonet: llibertat de pensament —que sempre ha volgut que els altres abraressin (formulat en els termes «Fes el favor de pensar per tu

mateix/a») —, bondat, interès real pel camí que porta al coneixement, intel·ligència profunda. Un instructiu recull d'imatges (verbals) de Bonet en diversos llocs de la Facultat (el despatx, davant de l'aula, el Paranimf, la biblioteca, el jardí, el passadís dels despatxos de professors), fent-hi, com escau (i més encara en el cas d'una persona de llarga trajectòria com ell), coses diferents, va servir per fer avinent als assistents, si calia, la naturalitat, l'elegància i la lleugeresa d'equipatge amb què va saber passar d'un lloc a l'altre.

Amb el títol d'*Il·lusions i subjectes*, Joana Rosselló, professora del Departament de Lingüística General, va servir el primer dels tres plats pròpiament acadèmics (els altres dos els servirien Delor i Ginebra): al fil dels diversos sentits d'*il·lusió* i *subjecte*, i de la interpretació de *subjectes il·lusionats* i *subjectes il·lusionats* (i de *subjectes il·lusionats amb subjectes il·lusionats*), Rosselló va recordar diverses coses: el subjecte il·lusionat Sebastià Bonet explicant, a la seva última classe al grau, oberta a la Facultat (el dia 20 de desembre del 2012), el funcionament de la construcció factitiva en català; la seva pròpia mitja il·lusió en adonar-se que aquesta explicació comportava assumir que en català la posició bàsica del subjecte (el gramatical, ara) és postverbal (idea que Rosselló va afirmar que ella mateixa havia defensat feia més d'un quart de segle a la seva tesi); que tots els qui ensenyen amb il·lusió ho fan perquè tenen l'esperança que poden seguir progressant en l'avenc i la consegüent transmissió del coneixement, i perquè saben que les aules són un bon laboratori per al cultiu de les idees; que els artefactes científics (com ara els que construeixen els lingüistes) són per definició il·lusionats; i que la noció de jerarquia aplicada a l'estructura sintàctica podria ser també una il·lusió.

La presència ben real de Maria Cabrera, professora i poeta, va tranquil·litzar els assistents. Cabrera va llegir un text bellíssim que pretenia ser una «Conversa oberta sobre poesia amb en Sebastià Bonet» (de fet, les referències a la poesia, essent Bonet nebot de poeta i poeta ell mateix, van sovintejar al llarg de l'acte), i en què, recollint el requeriment que, segons va confessar, feia temps li havia fet el mateix Bonet, va explicitar els seus mecanismes de creació poètica; en el tram final Cabrera va cedir la paraula a Bonet, de qui va *dir* (Cabrera no *recita*), com només ella sap fer, uns quants versos dels dos poemaris que, fins a la data, ha publicat: *És això, més o menys* i, encara al forn el dia de l'homenatge, *Voluntàries*.

Amb la intervenció de Rosa Delor, reconeguda especialista en la figura i l'obra de Salvador Espriu, vam deixar la poesia i vam entrar en el gènere teatral. Si Rosselló havia cobert la parcel·la de sintaxi (al coneixement de la qual Bonet ha contribuït no pas poc), Delor cobria la parcel·la del poeta de Sinera (sobre el qual Bonet ha dit també coses de pes). En el seu parlament, «Llegir com cal *Primera història d'Esther*: l'edició anotada i comentada per Sebastià Bonet», Delor va revelar detalls del laboriós treball d'edició crítica de l'obra que va dur a terme Bonet, el qual va fer evolucionar, amb un enriquiment excepcional, la secció de Notes (que eren, en lloc de simples aclariments puntuals, petits articles), i remarcà que la seva edició (genètica, moderna) renovava els estudis sobre la literatura catalana contemporània, vista bàsicament fins llavors des d'una perspectiva historicista. En un gest ple de tendresa i de complicitat, Delor es va donar el gust d'interpel·lar Bonet amb una interrogació retòrica de ressonàncies lacanianes i efectes incerts: «Sebastià, què era allò que deies que, mentre treballaves en l'edició, de nit somiaves que Espriu et venia a estirar els peus?».

Tot seguit vam gaudir d'un suggestiu audiovisual preparat per estudiants de la Facultat i basat en les tankes de «Quàntica», del primer llibre de poemes de Bonet, amb direcció d'Enric Blanco i Genís Rovira, veu de Xavier Frau, interpretació musical de The Ripieno Consort i muntatge de Joan Rubiralta.

Jordi Ginebra, professor del Departament de Filologia Catalana de la Universitat Rovira i Virgili, va contestar la pregunta «¿Per què cal estudiar la història de la gramàtica?» exposant les «llicions de Sebastià Bonet sobre gramatografia catalana». Amb Ginebra, doncs, es cobria el tercer camp d'estudi bonetià, iniciat, des del punt de vista de les publicacions, al 1989 amb el llarg treball

«Els manuals de gramàtica i la llengua normativa» (cal fer notar que la important *Sintaxi generativa catalana*, en col·laboració amb Joan Solà, data de tres anys abans). Ginebra va concloure que la lliçó principal que ens ha donat Bonet en el camp de la gramatografia catalana, fruit de l'anàlisi rigorosa, detallada i exhaustiva dels materials a què va aplicar el bisturí, és l'establiment d'una autèntica fenomenologia de les maneres i els graus de la prescripció gramatical, fenomenologia que es desplega en una reflexió a tres bandes: sobre el treball gramatical mateix; sobre l'evolució, les condicions i les limitacions de la prescripció gramatical catalana; i sobre la recepció de la figura de Fabra.

I va arribar el torn de l'homenatjat. Bonet va començar donant les gràcies als col·legues i, molt especialment, al que en va dir "quartet de belles dames" (les que formaven la comissió organitzadora de l'acte) i als autors de les tres ponències dedicades a les seves activitats de recerca. I va teixir un discurs emotiu, no desproveït d'ironia (convocada, justament, per atemperar l'emoció), en què, entre d'altres coses, va declarar que es considerava un privilegiat d'haver anat a raure, quan ja tenia una certa edat, al Departament de Filologia Catalana de la UB («us podeu imaginar», va dir, «un lloc on s'hagués pogut treure més rendiment de mi sense que un servidor s'ho hagués passat malament?»), una casa que li havia permès de conèixer i estimar Joan Solà, que, si hagués pogut ser en aquell acte (Solà va morir a l'octubre del 2010), de segur que li hauria fet la brometa «Sebas, a tu el que et passa és que ets bonet»; on havia experimentat la sensació, en notar que una classe «t'acaba de sortir bé», que «el que fas té sentit»; i on havia tingut la sort, de tant en tant, de descobrir, dins el regne dels alumnes, «l'esplendor d'una intel·ligència en estat pur». Bonet va fer també un repàs dels episodis amb què, va dir, se l'acostumava a identificar professionalment (episodis que giraven al voltant de tres noms propis: Chomsky, Fabra i Espriu), els quals componien una melodia que sonava com una declaració d'amor a la seva llengua, i va acabar recordant, abans de reiterar l'agraïment als presents, les responsabilitats, diferents de les directament relacionades amb la docència o la recerca individual, que havia assumit al Departament, a la Facultat o en el marc general de la Universitat.

Abans de les paraules del degà, que, com hem dit, va tancar l'acte, la passió de Bonet pel cinema (i per Itàlia) es va veure afluïda en les interpretacions musicals, amb un muntatge visual de la seva última classe (totes dues coses preparades per estudiants), de dos temes de Nino Rota (l'un per a *Il Gattopardo* i l'altre per a *Amarcord*) i un d'Ennio Morricone (per a *Il buono, il brutto, il cattivo*). Va fer de presentador Héctor Mellinas i va cantar la mezzo Berta Lunes, acompanyada al piano per Marina Miralles.

Acabat l'acte, un abundós piscolabis al primer pis del Pati de Lletres va satisfer tots els pala-dars, i col·legues, deixebles, estudiants, amics i familiars vam tenir la convicció plena que havíem assistit a un homenatge que, salvades les distàncies entre un acte i un home, i que aquest ens perdoni, estava a l'altura de l'homenatjat.

Josep BESA CAMPRUBÍ
Universitat de Barcelona

I Conferència de l'Aula Joaquim Molas de la Biblioteca Museu Balaguer: La catalanística en l'acadèmia global (17 de maig de 2013). — En la presentació de la jornada, Montserrat Comas va remarcar la importància de l'Aula Molas com a pol de reflexió i centre de creació de coneixement relacionat amb la literatura catalana contemporània. En aquesta línia, va assenyalar la necessitat d'establir vincles entre les universitats i els centres de batxillerat per a fer que l'Aula Molas es convertís en un planter de joves estudiosos de la literatura contemporània.

En la conferència inicial, «Algunes reflexions personals entorn la catalanística», el doctor Joaquim Molas va reflexionar sobre la singularitat que representa la cultura catalana en un món globalitzat i condicionat pel declivi de les humanitats. En aquest marc, J. Molas va comentar la feina i les